

21. oktober 2024

Høring Forsknings- og utdanningskomiteen

Museumsforbundet representerer i tillegg til universitetsmuseene også flere av Freds- og menneskerettsentrene under Kunnskapsdepartementet samt 22.-julisenteret. I Kunnskapsdepartementets forslag til budsjett 2025 ser det særlig ut til å være Freds- og menneskerettsentrene som er prioritert sammen med 22.juli-senteret. For freds- og menneskerettsentrene foreslås en økning på 25,2 %. Museumsforbundet mener det er viktig og bra at Kunnskapsdepartementet foreslår å styrke Freds- og menneskerettsentrene. Etterspørselen etter kurstilbudet Demokratisk beredskap mot rasisme, antisemittisme og udemokratiske holdninger (DEMBRA) øker og museer som støttes av andre departementer kurses for å ta i bruk DEMBRA-metodikken og dialogverktøyet Nansen fredssenter har utviklet.

Det er ikke minst viktig i dagens situasjon med krig både i Ukraina og Midtøsten, og konflikter flere steder i verden. I tillegg oppleves det en økende grad av polarisering i mange av de pågående samfunnsdebattene. HL-senterets siste undersøkelse viser at rasisme og antisemittiske holdninger øker. Økt intern og ekstern beredskap er viktig slik situasjonen er. Kulturlivets betydning som motvekt til press utenfra og ønske om å undergrave kultur er viktig i land i krig og krise, men også for den interne beredskapen i Norge om noe skulle skje. I det pågående arbeidet med en stortingsmelding i kjølvannet av totalberedskapskommisjonens arbeid må dette løftes tydelig inn.

Vikingtidsmuseet

Museumsforbundet har merket seg at departementet ikke foreslår å sikre Vikingtidsmuseet som er under bygging mulighet til å drive god formidling til skoler, det generelle innenlandske publikum og turister på en tilfredsstillende måte. Museumsforbundet har i tidligere høringer understreket vikingskipenes rolle som viktig del av ikke vare vår nasjonale kulturarv, men den felles verdensarven. Vi minner om dette også i år, og håper at departementet og universitetet sammen kan finne en løsning slik at formidlingstilbudene ikke blir skadelidende når bygget skal tas i bruk.

Forskning i museene

Museumsforbundet har i gjentatte høringer fremsnasket behovet for å øke forskningsaktiviteten i museene også utenfor UH-sektoren i Norge. Det er gledelig at det i 2024 er gitt nye Offentlig Phd-prosjekter til 4-5 nye museumsprosjekter. I tillegg forventer vi at de tre samarbeidprosjektene som har fått midler gjennom KUDs satsing gjennom forskningsrådet vil bidra til å styrke forskningen og samarbeidet mellom museer og UH-sektoren/universitetsmuseene. I Kultur- og likestillingsdepartementets budsjettforslag understrekes det at «Museer skal fremover ha en enda tydeligere rolle som kunnskapsinstitusjoner knyttet til forskning, immateriell kulturarv, kulturelt samspill og kritiske perspektiver.» (s. 94) For å oppfylle denne intensjonen må forskningen styrkes ytterligere.

For 2025 er styringssignalet til Forskningsrådet mindre tydelig uttalt enn tidligere: "Kultur- og likestillingsdepartementets tildeling til Forskningsrådet finansierer forskning om kultur- og mediesektoren, forskning i museer, bredere orientert kulturforskning og forskning på spillproblematikk." Det er ikke lett å vite hva skags vinkling, eller hvor mye resurser, som ligger i dette for museene. Vi ser frem til den kommende utlysningen og forventer økt satsing i tråd med signaler i museumsmeldingen. Det er bekymringsfullt at bevilgningen fra Kultur- og likestillingsdepartementet i denne sammenheng foreslås redusert med 20,8 % i forhold til saldert budsjett 2024. Om tilsagnsfullmakten på kr 123,2 mill kroner med en samlet ramme på 26 mill kr. I 2025 vil gi god vekst gjenstår å se.

Museumsforbundet er opptatt av at det bygges forskernettverk mellom museumsansatte forskere gjennom nettverksbygging og forskerskoler. Vi mener det er behov for tydeligere satsing på dette også i NFR-regi både gjennom forskningsmidlene og den kommende utlysningen om forskerskoler. I tillegg har Museumsforbundets seksjon for forskning aktiviteter som er forskningsfremmende og nettverksbyggende.

Et viktig spørsmål for museene og Museumsforbundet er tilgang til digital forskningslitteratur gjennom de ulike litteraturløstene. Dette er også adressert i Museumsmeldingen fra 2021, og er en utfordring museumsansatte har hatt lenge. Dette er viktig for at forskere i alle museer skal få tilgang til sentral nyere forskningslitteratur slik at

de kan drive forskning på like vilkår som ansatte i universitetssektoren. Så langt er det ikke skjedd noe som tyder på at man har en løsning på tilgang for forskere i museene ut over de universitetstilknyttede. Vi vil gjøre komiteen oppmerksom på at man i Danmark nå gjennomfører et treårig prosjekt der de statsanerkjente museene får fri tilgang til KBs databaser for å kartlegge bruk og med dette kostnader til å gi tilgang. Prøveprosjektet finansieres av noen ubrukte midler og en liten egenbetaling pr forsker i de deltagende institusjonene. Dette anbefaler Museumsforbundet at komiteen følger med på utviklingen av dette prosjektet og anbefaler at man etablerer et liknende prosjekt i Norge. Museumsforbundet anbefaler at de ulike universitetene blir vertsinstitusjoner for museene i Norge.

.....
Kontaktinformasjon:

Styreleder Ole Aastad Bråten, 907 63 635

Liv Ramskjær, generalsekretær LR@museumsforbundet.no / 924 27 878